

Adolygiad Blynyddol a Gwerthusiad o Berfformiad 2012/2013

Enw'r Awdurdod Cyngor Sir Ddinbych
Lleol:

Mae'r adroddiad hwn yn nodi'r meysydd allweddol o gynnydd ar gyfer y flwyddyn 2012/13 yn Adran Gwasanaethau Cymdeithasol Cyngor Sir Ddinbych a meysydd i'w gwella yn y dyfodol

Crynodeb

Mae'r cyngor yn parhau i weithio ar raglen uchelgeisiol o foderneiddio sydd â'r nod o ailstrwythuro a llunio gwasanaethau a disgwyliadau dinasyddion. Mae tystiolaeth o gynnydd parhaus ar gael er gwaethaf amgylchedd heriol.

Mae arweinyddiaeth gref yn parhau i fodoli ar lefel adrannol a chorfforaethol, gyda pherthynas waith effeithiol â'r aelod arweiniol. Mae'r defnydd o'r dull gwaith sy'n cynnwys herio'r gwasanaeth yn darparu lefel ychwanegol o graffu mewnol.

Mae adroddiad y cyfarwyddwr yn darparu naratif rhesymegol sy'n gosod perfformiad y cyngor yng nghyd-destun y rhaglen foderneiddio amgylcheddau a'r ariannol a demograffaid heriol.

Mae'r rhaglen foderneiddio yn cael ei rhoi ar waith yng nghyd-destun cyflawni arbedion effeithlonrwydd ac mae'r gwasanaethau yn mantoli eu cyllideb. Mae'r ddau faes gwasanaeth yn defnyddio arbedion ar gyfer ysgogi mwy o ddatblygiadau yn y gwasanaethau. Mae Swyddfa Archwilio Cymru yn dangos bod gan y cyngor gynlluniau uchelgeisiol ond realistig ynghyd â chynlluniau ariannol tymor canolig effeithiol.

Gwasanaethau i oedolion

Mae'r dystiolaeth yn dangos bod pwyslais y cyngor ar ymyriad cynnar, gwaith ataliol ac ail-alluogi wedi golygu bod llai o bobl yn cael eu cynorthwyo mewn gofal preswyl a bod mwy o bobl yn gallu byw bywydau annibynnol. Pan fo angen cymorth parhaus ar bobl, mae hyn yn cael ei ddarparu'n fwyfwy heb ofyn am gymorth gwasanaethau statudol ac o fewn cymunedau'r bobl eu hunain. Mae

llawer o bobl yn elwa ar becynnau cymorth tymor byr ar gyfer ailsefydlu eu hannibyniaeth ac nid oes angen unrhyw wasanaethau parhaus arnynt.

Mae'r cyngor yn cydnabod bod angen gwella'r broses o ddarparu cymorth i ofalwyr, ac mae strategaethau wedi eu sefydlu ar gyfer cyflawni hyn.

Fodd bynnag, ceir rhai problemau ynglŷn â sicrhau ymgysylltiad, penderfyniadau a chamau gweithredu amserol ar lefel strategol â'r bwrdd iechyd lleol. Er bod y cyngor yn cydnabod hyn, mae'n nodi bod ymrwymiad cryf o hyd i gyflawni ymgysylltiad mwy effeithiol ym Mwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr.

Gwasanaethau i Blant

Mae perfformiad yn unol ag amrywiaeth sylweddol o ddangosyddion cenedlaethol yn parhau i fod ymysg y gorau yng Nghymru. Mae'r cyngor yn darparu ymateb effeithiol i atgyfeiriadau newydd, ac mae'n perfformio'n dda o ran cyflawni ei gyfrifoldebau ynglŷn â phlant mewn angen ac amddiffyn plant. Mae'r cyngor wedi cydnabod yr angen i wella gwasanaethau i ofalwyr ifanc a'r bobl sy'n gadael gofal, ac mae wedi cymryd camau ar gyfer cyflawni hyn. Er bod y cyngor wedi cynnal a gwella perfformiad mewn nifer o ddangosyddion yn ymwneud â Phlant sy'n Derbyn Gofal, nodwyd bod perfformiad wedi gwaethygu ar draws nifer o ddangosyddion allweddol. Gallai'r cyngor ddadansoddi mwy ar y maes hwn er mwyn deall y rhesymau dros y newid yn y perfformiad ac i nodi pa gamau sydd eu hangen i gyflawni gwelliant.

Mae AGGCC wedi nodi'r risgiau posibl canlynol:

- Y gallu parhaus i ddylanwadu ar gynllunio strategol sy'n canolbwyntio ar ardaloedd â Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr.
- Cyflawni olyniaeth ddidrafferth pan fydd y cyfarwyddwr presennol yn ymddeol y flwyddyn nesaf.

Ymateb i feysydd datblygu'r llynedd

Yn gyffredinol, bu ymateb da i'r meysydd i'w gwella a nodwyd yn adroddiad y llynedd. Mae'r cyngor wedi cyflawni gwelliant o ran:

- Ymgynghori â phlant a'u teuluoedd ynglŷn â datblygu ac adolygu gwasanaethau.
- Datblygu strategaethau comisiynu, er nad ydynt wedi eu rhoi ar waith yn llawn hyd yma.
- Gwelliant o ran nifer yr asesiadau craidd a gyflawnwyd o fewn yr amserlen ofynnol.
- Mwy o gydgyssylltiad yn y gwasanaethau cymorth i deuluoedd.
- Adolygiadau prydlon o gynlluniau gofal i oedolion.
- Canolbwyntio'n well ar bobl sy'n gadael gofal ac ar eu hanghenion.

- Niferoedd y gwerthusiadau perfformiad blynyddol a gynhaliwyd ar gyfer y staff wedi gwella.

Mewn rhai meysydd, nid yw'r cyngor wedi dangos tystiolaeth hyd yma eu bod wedi llwyr gyflawni'r hyn a ddisgwyliwyd. Yn benodol:

- Absenoldeb salwch y staff sy'n parhau i fod yn uchel.
- Gwell cysondeb o ran y cymorth a ddarperir i deuluoedd yn dilyn datgofrestriad oddi ar y gofrestr amddiffyn plant.

Pan fo angen, bydd AGGCC yn parhau i ganolbwyntio ar y materion hyn yn ystod y flwyddyn nesaf.

Arfer da a nodwyd:

Mae AGGCC wedi nodi'r meysydd canlynol o arfer da :

- Craffu mewnol cadarn ar berfformiad, gan gynnwys "heriau i wasanaethau".
- Cydweithredu ag adrannau eraill y cyngor.
- Hyfforddi a chynorthwyo defnyddwyr gwasanaeth i ddarparu hyfforddiant ar urddas mewn gofal.
- Rhoi gwirfoddolwyr ar restrau byr ar gyfer gwobrau cenedlaethol.
- Datblygu datganiadau o sefyllfa'r farchnad er mwyn cynnwys sefydliadau gofal cymdeithasol annibynnol a'r trydydd sector yn y broses o lunio gwasanaethau.

Ymweliadau ac arolygiadau a gynhaliwyd yn ystod y flwyddyn

Ni chynhaliwyd unrhyw ymweliadau safle yn ystod y 12 mis diwethaf.

Cwblhaodd AGGCC raglen o arolygiadau o wasanaethau a reoleiddir ac sy'n cael eu rhedeg yn Sir Ddinbych, yn ogystal â chynnal cyfarfodydd ymgysylltu rheolaidd ag uwch swyddogion y cyngor.

Bu AGGCC mewn amrywiaeth o gyfarfodydd diogelu yn y gwasanaethau i oedolion a'r gwasanaethau i blant, yn ogystal â chyfarfodydd uwchgyfeirio pryderon ynglŷn â chartrefi gofal i oedolion yn Sir Ddinbych.

Cymerodd Sir Ddinbych ran mewn adolygiad cenedlaethol o blant mewn angen.

Meysydd i AGGCC wneud gwaith dilynol ynddynt y flwyddyn nesaf

Nodwyd nifer o feysydd penodol i'w gwella ym mhrif ran yr adroddiad hwn. Bydd yr hyn a gyflawnir o ran y rhain yn cael ei drafod gyda'r cyngor yn ystod cyfarfodydd ymgysylltu rheolaidd yn ystod y flwyddyn i ddod.

- Sefydlu canlyniadau eglur y gellir eu mesur er mwyn helpu i werthuso gwasanaethau sydd eisoes yn bodoli a gwasanaethau arfaethedig.
- Asesu a chynorthwyo gofalwyr.
- Perfformiad o ran plant sy'n derbyn gofal.
- Trefniadau Diogelu Rhag Colli Rhyddid.
- Lefelau absenoldebau salwch y staff.
- Arolygiad thematig cenedlaethol o blant sy'n derbyn gofal.
- Adolygiad thematig cenedlaethol o gomisiynu gofal cymdeithasol i bobl hŷn.
- Gweithio mewn partneriaeth â Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr.

PERFFORMIAD

Llunio gwasanaethau:

Oedolion

Mae gan y cyngor ddull cadarn o gynllunio busnes sydd wedi ei seilio ar y proffiliau presennol o anghenion a'r rhagolygon ar gyfer y dyfodol, trwy ddefnyddio data a rhagolygon cenedlaethol a lleol ynglŷn â phoblogaeth ac angen. Mae hyn wedi cynorthwyo'r cyngor i baratoi cynllun busnes clir sy'n canolbwyntio ar ddatblygu ac ehangu gwasanaethau, ar sail ar y wybodaeth sydd ar gael. Nod y cynllun busnes yw sicrhau cydbwysedd rhwng defnyddio ymyriad cynnar a dulliau ataliol ac ail-alluogi er mwyn cynnal annibyniaeth a gwasanaethau ar gyfer pobl ag anghenion gofal cymhleth tymor hir. Mae'r cynllun yn nodi blaenoriaethau pendant ar gyfer gwella.

Mae'r gwasanaethau i oedolion wrthi'n datblygu "datganiadau o sefyllfa'r farchnad" ar gyfer amrywiol categorïau o anghenion gwasanaeth, a bwriad y rhain yw ategu'r gwaith strategol yn y cyngor a chyda darparwyr annibynnol a'r trydydd sector. Bydd y dogfennau hyn, ynghyd â'r strategaethau comisiynu perthnasol, ar gael trwy wefan y cyngor.

Mae tystiolaeth gref ar gael o waith partneriaeth, sydd wedi bod yn effeithiol o ran datblygu a darparu gwasanaethau wedi eu hailstrwythuro a'u targedu. Mae hyn yn wir ynglŷn ag adrannau eraill o'r cyngor (e.e. gwasanaethau hamdden a chymunedol), awdurdodau lleol eraill, asiantaethau eraill o'r sector cyhoeddus, a gwasanaethau annibynnol a'r trydydd sector. Er enghraifft, Canolfan Gomisiynu Gogledd Cymru, sy'n cynnwys chwe awdurdod gogledd Cymru a Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr â Sir Ddinbych fel yr awdurdod arweiniol. Monitro contractau cyfredol a datblygu dull cytbwys o sicrhau ansawdd oedd y pwyslais penodol cychwynnol. Disgwylir y bydd ymdriniaeth y ganolfan o gymorth i wella mwy ar ansawdd bywyd ac ansawdd gofal y bobl sy'n defnyddio'r gwasanaethau gofal cymdeithasol.

Dywed y cyngor fod y broses o ymsefydlu'r strwythurau newydd o ran Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr wedi parhau i achosi rhai problemau, gyda rhai

achosion o oedi o ran symud ymlaen yn effeithiol â datblygiadau gwasanaeth ar y cyd. Fodd bynnag, mae'r cyngor yn nodi hefyd bod ymrwymiad yn parhau i fodoli i weithio ar y cyd ac yn gydweithredol er mwyn cyflawni canlyniadau cadarnhaol i bobl yn Sir Ddinbych. Ystyrir bod datblygu Un Pwynt Mynediad ar gyfer ymholiadau iechyd a gofal cymdeithasol yn enghraifft o hyn. Er y bu oedi o ran ei weithredu, mae'r ymroddiad i gyflawni'r prosiect wedi bod yn amlwg, ac mae'r cyngor bellach yn dweud y bydd yr Un Pwynt Mynediad yn cael ei roi ar waith yn ystod yr hydref yn 2013.

Ymgynghorir yn helaeth â defnyddwyr gwasanaeth ac eiriolwyr ynglŷn â datblygu gwasanaethau ac ansawdd gwasanaethau. Trwy'r broses hon, mae'r cyngor yn cydnabod bod rhai heriau yn parhau i fodoli o ran helpu pobl i ddeall y newid yn y pwyslais a'r dull gweithio yn y gwasanaethau i oedolion.

Plant

Mae'r cyngor yn parhau i ddatblygu gwasanaeth integredig a di-dor o fewn model damcaniaethol a strwythurol pendant. Mae hyn yn rhoi blaenoriaeth i strategaethau ymyriad cynnar. Mae'r strwythurau a'r systemau ar gyfer cefnogi hyn bellach wedi eu sefydlu ers mwy na 12 mis, ac mae'r cyngor wrthi'n gwerthuso eu heffeithiolrwydd. Mae'r cyngor yn nodi bod nifer o fuddiannau wedi deillio o hyn, sef gwell perthynas ag asiantaethau partner, gwasanaeth ymyriad cynnar sy'n datblygu ac sy'n darparu continwwm gwasanaeth (ochr yn ochr â gwasanaethau statudol) i deuluoedd wrth i'w hanghenion ddwysau ac ysgafnhau, lefel uchel o weithgarwch datblygu o ran ymarfer gwaith, systemau a gwasanaethau, perfformiad cyson, ac mewn nifer o achosion, gwell perfformiad.

Cydnabyddir hefyd nad yw rhai agweddau ar yr ailstrwythuro yn darparu canlyniadau disgwylidig hyd yma. Sefydlwyd cynlluniau ar gyfer mynd i'r afael â'r meysydd hyn.

Mae'r cyngor wedi darparu tystiolaeth i ddangos ei fod wedi cynnal ymgynghori â theuluoedd ag amrywiaeth eang o wasanaethau. Mae'r rhain yn cynnwys y profiad o'r gwasanaethau ymyriad cynnar ac ataliol, profiad pobl sy'n gadael gofal, a phrofiadau plant sydd ar y gofrestr amddiffyn plant. Mae gwaith sylweddol wedi ei wneud i fapio proffil anghenion plant sydd ag anghenion ychwanegol a'u teuluoedd ac i ddatblygu strategaethau priodol ar gyfer mynd i'r afael ag anghenion o ran datblygu gwasanaethau. Mae tystiolaeth ar gael i ddangos bod sylwadau defnyddwyr gwasanaeth wedi eu cynnwys wrth ddatblygu gwasanaethau ymhellach.

Meysydd o gynnydd

- Datblygu datganiadau o sefyllfa'r farchnad i gyfrannu at y broses o ddarparu gwasanaethau ac i'w hategu.
- Symud ymlaen o ran llwyddo i roi'r Un Pwynt Mynediad ar waith.

- Parhau i ddatblygu'r dull ymyriad cynnar, gwaith ataliol ac ail-alluogi o ran gofal cymdeithasol i oedolion.
- Parhau i ddatblygu model ymyriad cynnar i blant, gyda chysylltiadau eglur ag amrywiaeth eang o ofynion polisi.
- Y defnydd o ymgynghori ar gyfer gwerthuso profiadau plant a'u teuluoedd o wasanaethau, er mwyn cynorthwyo i'w datblygu ymhellach.

Meysydd i'w gwella

- Ymwreiddio'r strwythur newydd yn llawn mewn ymarfer gwaith.
- Sefydlu canlyniadau eglur y gellir eu mesur er mwyn helpu i werthuso datblygiadau cyfredol ac arfaethedig mewn gwasanaethau. Dylai'r amcanion ganolbwyntio ar gynnydd i blant a theuluoedd, a chynnydd o ran cyflawni amcanion tymor hwy gwasanaethau (e.e. er mwyn lleihau nifer y teuluoedd y mae angen ymyriad dwys a thymor hwy arnynt).
- Datblygu'r farchnad gofal cartref er mwyn lleihau pwysau ar y gwasanaeth ail-alluogi.

Cael gafael ar gymorth:

Oedolion

Mae'r cyngor wedi ceisio gwella mwy ar y trefniadau da presennol sydd ar gael i ddarparu gwybodaeth, cyngor ac arweiniad i bobl Sir Ddinbych ynglŷn â gwasanaethau a sut y gallant eu defnyddio. Fel yr asiantaeth arweiniol ar gyfer datblygu'r Un Pwynt Mynediad, mae Sir Ddinbych wedi ymgysylltu'n effeithiol ag amrywiaeth eang o randdeiliaid.

Mae perfformiad y cyngor o ran ymateb i atgyfeiriadau yn parhau i fod yn gryfder. Mae tystiolaeth ar gael o waith partneriaeth effeithiol â chydweithwyr ym maes iechyd ar gyfer rhyddhau cleifion o'r ysbyty mewn modd amserol, gyda'r gwasanaeth ail-alluogi yn cyfrannu'n gryf at gyfraddau isel iawn o oedi wrth ryddhau cleifion o'r ysbyty ac at atal pobl rhag gorfod cael eu derbyn i'r ysbyty nac i ofal preswyl.

Cynorthwyodd y gwasanaeth derbyn ac ail-alluogi 1786 o bobl i adennill a chynnal eu hannibyniaeth. Yn dilyn y cyfranogiad gan y gwasanaeth, nid oedd angen pecyn gofal ffurfiol mwyach ar 72% o'r bobl a gynorthwywyd. Mae'r cyngor yn bwriadu datblygu mwy ar y gwasanaeth ail-alluogi, ac mae'n buddsoddi cyllid ychwanegol sylweddol yn 2013/14 er mwyn parhau â'r ymateb hyblyg hwn i anghenion tymor byr.

Roedd llai o bobl naill ai'n cael eu cynorthwyo yn y gymuned neu drwy ofal preswyl yn ystod 2011/12 nag yn ystod y blynyddoedd blaenorol. Dywedodd y cyngor mai'r rheswm am hyn oedd y gwaith i ailstrwythuro'r gwasanaethau, y pwyslais ar y

ddarparu gwasanaethau ataliol ac ail-alluogi, a'r newidiadau i'r ffordd y mae'r cyngor yn ymateb i geisiadau am addasiadau bychain.

Mae'r cyngor wedi gwella'n sylweddol o ran adolygu cynlluniau gofal pobl yn brydlon oherwydd buddsoddiad cynyddol a phwyslais cyson ymysg ymarferwyr. Mae'r perfformiad yn y dangosydd allweddol hwn bellach ymysg y gorau yng Nghymru, a bydd hyn yn cynorthwyo'r cyngor i sicrhau bod gan bobl y gwasanaeth iawn ar gyfer bodloni eu hanghenion.

Mae'r cyngor yn cydnabod bod angen gwella'r asesiad o'u hanghenion eu hunain, yn ogystal â'r cymorth a gynigir i bobl sy'n ofalwyr. Mae gan y cyngor drefniadau comisiynu â chwe asiantaeth y trydydd sector i ddarparu cymorth i ofalwyr, ac mae wedi contractio Gwasanaeth Gwybodaeth Gofalwyr Gogledd-ddwyrain Cymru i ddarparu gwasanaeth yn asesu anghenion gofalwyr. Yn ogystal, mae'r cyngor wedi gwneud llawer o waith gyda Grŵp Strategol Gofalwyr Gogledd Cymru i ddatblygu Strategaeth Gwybodaeth ac Ymgynghori Gofalwyr Gogledd Cymru. Mae'r cyngor hefyd yn bwriadu buddsoddi rhagor o adnoddau i gefnogi cynllun tair blynedd ar gyfer datblygu cymorth i ofalwyr o 2013 ymlaen.

Plant

Mae'r cyngor wedi darparu tystiolaeth o berfformiad cyson a gwell yn llawer o'r dangosyddion allweddol ynglŷn â mynediad i wasanaethau a rheoli achos effeithiol. Mae'r gyfradd ail atgyfeirio yn parhau ar yr un lefel â'r flwyddyn flaenorol; mae cyfradd yr asesiadau cychwynnol a gwblhawyd o fewn saith diwrnod gwaith wedi gwella, mae cyfradd yr asesiadau craidd a gwblhawyd o fewn 35 diwrnod gwaith wedi gwella'n sylweddol, ac mae cyfradd y plant sy'n cael eu gweld gan weithiwr cymdeithasol ac sy'n cael eu gweld ar eu pennau eu hunain gan weithiwr cymdeithasol yn rhan o asesiad wedi gwella.

Mae proses archwilio mewnol y cyngor wedi sefydlu bod y safonau uchel hyn wedi eu cyflawni heb i ansawdd gwaith waethygu o gwbl. Dywedir bod cyfradd y teuluoedd a gynorthwyir trwy'r strategaethau ymyriad cynnar ac a atgyfeirir i fyny i'r gwasanaethau statudol yn isel, ac mae hyn yn cefnogi effeithiolrwydd yr asesiadau a'r ymyriadau.

Mae'r cyngor yn hysbysu y derbyniwyd 7345 o gysylltiadau, a bod 799 o'r rhain wedi symud ymlaen i atgyfeiriad. Dylai'r cysylltiadau na symudodd ymlaen i atgyfeiriad fod wedi eu cyfeirio at y gwasanaeth mwyaf priodol ar gyfer eu hanghenion. Mae'r cyngor wedi cydnabod bod angen gwerthuso pa un a yw'r gwasanaeth cyfeirio yn effeithiol ai peidio.

Mae gwasanaeth integredig i blant ag anableddau wedi ei roi ar waith, ond y mae anawsterau ynglŷn ag adleoli wedi effeithio'n niweidiol ar y graddau y llwyddodd i integreiddio'r broses asesu. Bu oedi sylweddol o ran mynediad at safleoedd y cytunwyd arnynt, ond dywedir bellach fod hyn wedi ei ddatrys. Mae ymgynghoriad

y cyngor â rhieni a phlant ag anghenion ychwanegol wedi nodi meysydd lle y dylid datblygu gwasanaethau, ac mae'r rhain wedi eu cynnwys yng nghynllun busnes y gwasanaethau.

Mae achosion o oedi o ran defnyddio'r gwasanaeth therapi galwedigaethol wedi derbyn sylw, gyda thystiolaeth bod yr amserlenni wedi gwella, o atgyfeirio i asesu i dderbyn gwasanaeth. Mae mwy o waith yn cael ei wneud i alluogi pobl i dderbyn grantiau cyfleusterau i'r anabl ar gyfer addasiadau bychain yn gyflym.

Meysydd o gynnydd

- Gwell amserlenni ar gyfer cwblhau asesiadau, ac ansawdd cyson yr asesiadau yn y gwasanaethau i blant.
- Cynnal adolygiadau'n fwy prydlon ar gyfer oedolion sy'n derbyn gwasanaethau.

Meysydd i'w gwella

- Cwblhau model gwasanaeth newydd ar gyfer plant ag anghenion ychwanegol a'u teuluoedd.
- Asesiadau a chymorth i ofalwyr.

Y gwasanaethau a ddarparwyd:

Oedolion

Mae'r cyngor wedi ymrwymo i ddull strategol sy'n canolbwyntio adnoddau ar ymyriad cynnar, gwaith ataliol ac ail-alluogi, ac mae'n cydnabod ar yr un pryd y bydd angen cymorth ychwanegol ar gyfer rhai pobl ag anghenion cymhleth ac anghenion tymor hir. Mae'r pwyslais o ran y categori olaf o bobl yn parhau i fod ar sefydlu cymorth ymatebol sydd wedi ei addasu i angen unigol ac yn eu cymuned eu hunain, cyn belled â phosibl. Mae'r adran gofal cymdeithasol i oedolion wedi ymgysylltu'n effeithiol ag adrannau eraill o'r cyngor i ddatblygu a chynnal yr amrywiaeth o wasanaethau sydd ar gael i bobl yn y gymuned.

Gan ddefnyddio'r ethos hwn, mae'r cyngor wedi datblygu amrywiaeth o adnoddau, ac mae wedi nodi'r glir lle y mae angen adnoddau ychwanegol, gan gynnwys y rheidrwydd i gyflawni'r rhain yn y dyfodol yng nghynllun busnes y gwasanaethau. Mae hyn yn cynnwys parhau i ddarparu gwasanaeth teleofal gwerthfawr iawn a datblygu tri chynllun gofal ychwanegol arall yn y dyfodol. Mae'r cyngor hefyd yn bwriadu trawsnewid y gwasanaethau gofal dydd yn unol ag amcanion y gwasanaeth ail-alluogi, ac mae ganddo gynllun pontio ar gyfer y gwaith hwn.

Mae'r cyngor wedi cydnabod bod angen gwella niferoedd y bobl sy'n defnyddio taliadau uniongyrchol, ac mae'n bwriadu ehangu'r cynllun er mwyn darparu cyllid ar gyfer offer a mân addasiadau. O ganlyniad, bydd pobl yn gallu gwneud eu penderfyniadau eu hunain ynglŷn â phrynu cymhorthion ac addasiadau. Rhoddir pwyslais cynyddol ar gynnig dewis a rheolaeth bersonol trwy gymryd camau

pendant i hybu taliadau uniongyrchol a chymorth sydd wedi ei gyfeirio gan ddinasyddion. Mae hyn yn ffurfio rhan allweddol o strategaeth drawsnewid y cyngor.

Plant

Yn gyffredinol, mae gan y cyngor amrywiaeth resymol o wasanaethau ar gyfer bodloni anghenion plant a theuluoedd. Mae proffil y gwasanaethau sydd ar gael wedi newid, ar sail gwaith y cyngor i nodi'r plant a'r teuluoedd hynny sy'n fwyaf tebygol o fod angen ymyriad. Cyfrannwyd at ddatblygiadau gwasanaethau o ran gofalwyr ifanc a phobl sy'n gadael gofal trwy ymgynghori â phlant a'u teuluoedd.

Mae'r gwasanaethau ataliol ac ymyriad cynnar yn parhau i fod yn hollbwysig i ymagwedd y cyngor at wasanaethau i blant, ac maent yn parhau i gael eu gwerthuso a'u datblygu ymhellach. Er enghraifft, gwnaeth y cyngor y penderfyniad i ddigomisiynu'r cartref plant, ac mae wedi buddsoddi peth o'r arian a arbedwyd mewn ehangu'r gwasanaeth cymorth i deuluoedd i gynnwys saith diwrnod yr wythnos. Bydd yr arian yn cael ei ddefnyddio hefyd i ddatblygu gwasanaeth cymorth gofal maethu y bwriedir ei ddefnyddio fel rhan o'r model ymyriad cynnar. Mae'r pwyslais cyson ar ymyriad cynnar wedi cefnogi gwelliannau parhaus mewn dangosyddion perfformiad allweddol. Er enghraifft, mae mwy o'r cynlluniau gofal i blant mewn angen yn cael eu hadolygu o fewn yr amserlen ofynnol.

Mae'r cyngor wedi cynnal ymarfer proffilio eang o ran plant ag anghenion ychwanegol. Bwriedir llunio'r ddarpariaeth trwy ddull wedi ei seilio ar wybodaeth tebyg i'r un a ddefnyddiwyd i sefydlu'r model ymyriad cynnar, a thrwy ymgynghori â phlant ag anghenion ychwanegol a'u teuluoedd. Mae'r strategaeth gomisiynu ar gyfer y gwasanaethau i blant yn nodi blaenoriaethau strategol eglur. Mae'r camau ar gyfer cefnogi'r blaenoriaethau hyn yn cynnwys datblygu ymagwedd amlasiantaethol at ymyriad cynnar a rheoli risgiau, gweithio gyda darpariaeth yn y gymuned i sicrhau tegwch o ran mynediad i gyfleusterau hamdden, gweithio i adolygu ac ad-drefnu'r gwasanaeth therapi galwedigaethol a sefydlu prosesau darbodus ar gyfer cael gafael ar grantiau cyfleusterau i'r anabl, a gweithio gyda gwasanaethau i oedolion a chymorth busnes ar gyfer datblygu trefniadau pontio.

Nid yw'r ystod o wasanaethau i blant y mae angen i'r cyngor ofalu amdanynt wedi ei diffinio mor eglur â'r gwasanaethau ataliol ac ymyriad cynnar a'r gwaith arfaethedig ar gyfer plant ag anghenion ychwanegol a'u teuluoedd. Er y bu lleihad bychan yn nifer y plant sy'n derbyn gofal, dywedir bod y "trosiant" yn uchel, gyda 79 o blant yn dechrau derbyn gofal yn 2012/13.

Ceir patrwm o berfformiad sy'n gwaethygu, mewn rhai achosion yn ystod y tair blynedd ddiwethaf, o ran dangosyddion allweddol ar gyfer plant sy'n derbyn gofal. Er enghraifft, mae canran y plant sydd â chynllun parhad ar gael iddynt o fewn yr amserlen ofynnol wedi gostwng o 100% yn 2010/11 i 75.56 yn 2012/13, ac mae canran y plant sy'n derbyn gofal ac sydd â thri neu fwy o leoliadau wedi dyblu yn

ystod y tair blynedd ddiwethaf. Nid yw'r cyngor wedi darparu tystiolaeth glir ei fod wedi cwestiynu hyn a'i fod yn deall y rhesymau dros y dirywiad mewn perfformiad o ran plant sy'n derbyn gofal.

Nod y dull ymyriad cynnar, ymhen amser, yw lleihau niferoedd y plant a theuluoedd y mae angen ymyriad ddwys arnynt a niferoedd y plant y mae angen iddynt dderbyn gofal gan y cyngor. Mae'r rhain yn amcanion tymor hir lle y gallai'r effaith beidio â bod yn amlwg am sawl blwyddyn. Mae'r strategaeth gomisiynu yn nodi mai'r brif adnodd ar gyfer plant sy'n derbyn gofal fydd gofal maeth, ac y bydd y blaenoriaethau strategol yn canolbwyntio ar sicrhau eu bod yn symud lleoliadau llai o weithiau bod gofalwyr maeth yn cael eu cynorthwyo a'u hyfforddi ar gyfer bodloni anghenion plant, er mwyn darparu cartrefi sefydlog a diogel. Ymateb cyfyngedig i anghenion plant sy'n derbyn gofal yw hwn. Prin yw'r wybodaeth sydd ar gael ynglŷn â sut y mae'r cyngor yn bwriadu gofalu am blant â'r anghenion mwyaf cymhleth a heriol lle y gallai gofal maeth beidio â bod yn briodol neu i gyflawni eu cyfrifoldebau ychwanegol ar gyfer plant sydd yn y ddalfa.

Meysydd o gynnydd

- Mae canran y plant mewn angen y mae eu cynlluniau yn cael eu hadolygu o fewn yr amserlen wedi gwella'n sylweddol.

Meysydd i'w gwella

- Perfformiad o ran plant sy'n derbyn gofal, yn enwedig o ran cynllunio ar gyfer parhad a sefydlogrwydd lleoliadau.
- Gwerthuso ansawdd ac effaith gwasanaethau sy'n cael eu comisiynu i weld a ydynt yn bodloni anghenion a chyflawni amcanion.

Yr effaith ar fywydau pobl:

Oedolion

Mae tystiolaeth ar gael i ddangos bod dull strategol y cyngor yn sicrhau rhai canlyniadau gwell – dangosir hyn efallai yn y dangosyddion fod llai o bobl angen gofal preswyl a llai o bobl angen cymorth tymor hir ar gyfer byw yn annibynnol.

Mae gwerthusiad y cyngor ei hun yn dangos bod mwy o bobl yn defnyddio'r gwasanaethau ail-alluogi, gyda'r cyngor yn dweud nad oedd ar 72% ohonynt angen unrhyw gymorth gofal cartref pellach ar ôl cwblhau'r rhaglen. Mae'r adborth gan y defnyddwyr gwasanaeth wedi bod yn gadarnhaol, ac mae'n adlewyrchu'n arbennig fod y bobl yn teimlo bod y gwasanaeth yn eu trin ag urddas a pharch. Yr arwyddion yw bod y dull hwn yn gwneud gwahaniaeth cadarnhaol i fywydau pobl.

Mae gallu'r gwasanaeth ail-alluogi i ymateb yn gyflym mewn modd wedi'i deilwra i'r unigolyn wedi bod yn bwysig o ran cynnal cyfraddau isel o oedi i bobl sy'n cael eu

rhyddhau o'r ysbyty. Mae'r cyngor o'r farn fod y pwysau ar y gwasanaeth ail-alluogi yn debygol o dyfu ac maent eisoes yn canolbwyntio ar fuddsoddi mwy yn y gwasanaeth.

Mae'r cyngor wedi cynnal perfformiad da o ran diogelu oedolion. Maent yn dweud bod y risg wedi ei rheoli mewn mwy na 96% o'r achosion, ac y sefydlwyd strategaethau eraill ar gyfer diogelu a hybu lles y defnyddiwr gwasanaeth yn yr achosion eraill. Yn dilyn adolygiad mewnol, mae'r ymdriniaeth o'r broses ddiogelu yn cael ei newid er mwyn sefydlu'r rheolwyr tîm fel rheolwyr arweiniol penodedig a fydd yn rheoli llwyth bychan o achosion amddiffyn oedolion sy'n agored i niwed. Rhesymeg y cyngor ar gyfer y newid hwn yw y bydd yn cynorthwyo i wneud y broses ddiogelu yn fwy cadarn ac y bydd yn rhoi sylw i'r pwysau a ddisgwylir yn y maes hwn.

Mae'r cyngor hefyd wedi cymryd camau priodol o ran argymhellion adolygiad o achos difrifol yr adroddwyd amdano ym mis Hydref 2012.

Mae'r cyngor yn gwneud ymdrech i gyflawni ei gyfrifoldebau o ran y trefniadau Diogelu Rhag Colli Rhyddid, ac er y cynhaliwyd hyfforddiant ychwanegol, a oedd â phresenoldeb da, ar gyfer staff y sector annibynnol, mae'r gweithgarwch cyffredinol yn parhau i fod yn isel. Yn 2012/13, derbyniodd Sir Ddinbych 12 o geisiadau ar gyfer awdurdodiad, a chaniatawyd pum cais safonol. Mae'r rhif olaf hwn yn parhau i fod yn is nag y gellid ei ddisgwyl – er gwaetha'r ffaith ei fod yn un o'r niferoedd uchaf yng Ngogledd Cymru.

Rhoddir rhagor i sylwi i lefel isel y gweithgarwch yn gyffredinol ar draws Gogledd Cymru yn ystod y flwyddyn nesaf.

Plant

Mae'r cyngor yn dangos ymrwymiad cryf i ddiogelu plant, gan gynnwys bod ganddo ymagwedd effeithiol at amddiffyn plant. Mae gwaith ar y gweill i sefydlu strwythurau a fydd yn cefnogi'r newidiadau y bydd eu hangen dan Fil Gwasanaethau Cymdeithasol a Lles 2013, gyda thystiolaeth dda o waith partneriaeth effeithiol ag awdurdodau eraill yng ngogledd Cymru.

Mae tystiolaeth dda ar gael o broses archwilio fewnol ar gyfer amddiffyn plant ac o ddatblygiad cyfryngau lle y gellir rhannu "gwersi a ddysgwyd" ag ymarferwyr.

Mae nifer gynyddol o blant ar y gofrestr amddiffyn plant, ac mae hyn wedi bod yn batrwm cyson yn ystod y tair blynedd ddiwethaf. Bu gwelliant cyson ym mhrydlondeb cynadleddau cychwynnol a chyfarfodydd grŵp craidd. Mae'r perfformiad o ran adolygiadau amddiffyn plant wedi gostwng rywfaint.

Mae angen rhoi sylw cyson i wella ansawdd gwasanaethau a'r gallu i sicrhau canlyniadau cadarnhaol ar gyfer plant sy'n derbyn gofal. Nid yw'r ymagwedd bresennol yn sicrhau bod anghenion gofal iechyd ac addysg plant sy'n derbyn

gofal yn cael eu bodloni mewn modd sy'n cefnogi canlyniadau cadarnhaol. Mae'r rhain yn feysydd allweddol o angen i blant sy'n derbyn gofal a allai gael effaith ddofn a pharhaol ar eu datblygiad parhaus, ac ar gyflawni symud ymlaen yn llwyddiannus i fod yn oedolyn.

Ceir patrwm tair blynedd o ddirywiad mewn nifer o'r dangosyddion perfformiad ynglŷn â gofal iechyd. Er enghraifft, yn ystod y tair blynedd ddiwethaf, mae canran y plant sydd â chynllun gofal iechyd wedi gostwng o 83% i 33%, ac mae canran niferoedd y plant sy'n cael archwiliad deintyddol wedi gostwng o 83% i 59%. Mae'r perfformiad yn y meysydd hyn ymysg yr isaf yng Nghymru. Nid yw'r cyngor wedi darparu eglurhad clir am hyn.

Ceir patrwm tebyg o berfformiad sy'n dirywio o ran addysg ar gyfer plant sy'n derbyn gofal. Er enghraifft, mae canran y plant sydd â chynllun addysg personol wedi'i gyflawni o fewn yr amserlen ofynnol wedi gostwng dros dair blynedd o 88.5% i 57.8%, mae gwaharddiadau tymor penodedig wedi cynyddu yn ystod y 12 mis diwethaf, ac er bod y lefelau cyflawni cyffredinol wedi gwella, maent yn parhau i fod yn is yng Nghyfnod Allweddol 3 nag awdurdodau tebyg ac yn is na chyfartaledd Cymru gyfan.

Mae angen i'r cyngor ddatblygu mwy ar y trefniadau partneriaeth sydd wedi eu sefydlu â Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr ac adran addysg Cyngor Sir Ddinbych er mwyn sicrhau gwelliannau cyson yn y meysydd allweddol hyn ar gyfer plant sy'n derbyn gofal.

Mae canran yr adolygiadau o blant sy'n derbyn gofal a gynhaliwyd o fewn yr amserlenni statudol wedi gostwng rywfaint yn ystod y 12 mis diwethaf. Mae angen i'r cyngor sicrhau bod y trefniadau cadarn blaenorol a oedd yn sicrhau 100% o gydymffurfriad â'r targed perfformiad hwn yn parhau i fod ar gael a'u bod yn gweithio'n effeithiol ar gyfer gwella'r maes allweddol hwn.

Bu pwyslais eglur ar werthuso'r gwasanaeth i bobl ifanc sy'n paratoi i adael gofal neu sydd wedi gadael gofal. Mae hyn wedi cynnwys ymgynghoriad effeithiol â'r bobl ifanc a oedd yn gadael gofal sydd wedi arwain at fwy o ddatblygiadau i'r maes gwasanaeth hwn.

Meysydd o gynnydd

- Effeithiolrwydd cynyddol y gwasanaeth ail-alluogi.
- Proses cynllunio busnes eglur ar gyfer y gwasanaethau i oedolion.
- Defnydd effeithiol o brosesau archwilio mewnol wrth amddiffyn plant.
- Ymgynghori â phlant a'u teuluoedd.

Meysydd i'w gwella

- Trefniadau Diogelu Rhag Colli Rhyddid.

- Aseidiadau iechyd a gofal iechyd ar gyfer plant sy'n derbyn gofal.
- Aseidiad a chymorth o ran addysg ar gyfer plant sy'n derbyn gofal.
- Sicrhau adolygiadau statudol prydlon ac effeithiol ar gyfer plant sy'n derbyn gofal.

GALLU

Darparu Gwasanaethau Cymdeithasol:

Mae'r cyngor yn parhau i ganolbwyntio ar ddarparu'r newidiadau strwythurol a diwylliannol angenrheidiol ar gyfer cyflawni ei raglen foderneiddio uchelgeisiol. Y prif ethos yw cynnal neu ailsefydlu annibyniaeth a rheolaeth yn eu bywydau gyda'r bobl sy'n defnyddio'r gwasanaethau. Ceir pwyslais eglur ar ddarparu a gwerthuso, gyda chyfranogiad cynyddol gan ddinasyddion.

Ceir mwy o ymrwymiad i weithio ar y cyd yn y cyngor, gydag awdurdodau ac asiantaethau eraill yng ngogledd Cymru a chyda sefydliadau annibynnol a thrydydd sector sy'n darparu gwasanaethau. Dangosir hyn yn y dull amlasiantaethol o asesu a rheoli risgiau ar y cyd yn y gwasanaethau i blant; yr ymrwymiad i'r Ganolfan Gomisiynu Ranbarthol, a gwaith gyda darparwyr tai cymdeithasol i ddatblygu gwasanaethau arloesol sy'n canolbwyntio ar y gymuned ac i ddarparu mwy o gymorth i ofalwyr. Ystyrir bod y berthynas ag asiantaethau partner yn dda ar lefel unigol a lefel sefydliadol, er gwaethaf rhai heriau o ran ymgysylltu'n effeithiol ar lefel strategol â'r strwythurau newydd ym Mwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr.

Mae gan y cyngor gynllun ariannol tymor canolig effeithiol, ac mae datblygiadau i wasanaethau wedi eu cysylltu'n eglur ag amcanion corfforaethol. Mae'r gwasanaethau i oedolion a'r gwasanaethau i blant wedi gweithio i gyflawni eu hamcanion o fewn y gyllideb, ac i gyflawni'r arbedion ariannol angenrheidiol. Mae hyn wedi ei werthuso mewn modd realistig gan y gwasanaethau, a, phan fo cyflawni mwy o arbedion yn creu mwy o risgiau, adroddir am hynny yn hyderus. Ceir tystiolaeth o gymorth corfforaethol ar gyfer yr ymagwedd a gymerir trwy brosesau herio a chraffu y gwasanaeth.

Mae cryn bwyslais wedi ei roi ar ddatblygu'r gweithlu, gyda strategaeth datblygu eglur gyda'r bwriad o gefnogi'r newidiadau strwythurol a diwylliannol sydd eu hangen ar gyfer cyflawni'r cynllun moderneiddio. Nod y strategaeth yw ymsefydlu dysgu ar bob lefel o'r sefydliad trwy ddefnyddio amrywiaeth o fodolau dysgu.

Mae gwerthuso gan y cyngor ac arolygu allanol yn dangos bod ysbryd y staff wedi codi, gyda gwell dealltwriaeth o'r disgwyliadau a'r cymorth sydd ar gael.

Mae lefelau absenoldebau salwch y staff yn parhau i fod yn her er gwaethaf strategaeth gyson, wedi ei thargedu, i gyflawni gostyngiad yn y lefelau o absenoldeb oherwydd salwch. Mae hwn yn parhau i fod yn faes lle y mae'r cyngor

yn cydnabod bod angen gwella. Ceir pwyslais eglur ar roi sylw i'r broblem hon, ac mae mwy o ddatblygiadau yn y dulliau adrannol a chorfforaethol o reoli absenoldebau.

Mae ymagwedd gadarn yn parhau i fodoli at reoli perfformiad, sy'n cael ei ymsefydlu fwyfwy yn y gwaith a'r ymarfer beunyddiol. Mae'r ymagwedd hon yn cael ei datblygu ymhellach er mwyn canolbwyntio ar y canlyniadau a gyflawnir ac nid yn unig ar fewnbwn ac allbwn. Mae gwaith ar y gweill i ddatblygu fframwaith canlyniadau ar gyfer y ddau wasanaeth a fydd yn bodloni gofynion y Fframwaith Canlyniadau Cenedlaethol sydd ar ddod, ond bydd hefyd yn gwella'r prosesau sicrhau ansawdd trwy ddarparu offeryn i ddangos a mesur cyflawniad y canlyniadau.

Meysydd o gynnydd

- Ymagwedd gorfforaethol at gynllunio a datblygu gwasanaethau.
- Gweithio mewn partneriaeth ac ar y cyd.
- Datblygu dull o fesur perfformiad sy'n canolbwyntio ar ganlyniadau.

Meysydd i'w gwella

- Lefelau absenoldebau salwch y staff.

Darparu cyfeiriad:

Mae gan y cyngor un aelod arweiniol sy'n goruchwylio'r gwasanaethau i oedolion a'r gwasanaethau i blant. Mae hyn wedi bod yn bwysig er mwyn gallu deall meysydd y gwasanaeth a'r pwysau sy'n bodoli a lle mae gwasanaethau'n rhannu meysydd cyffredin, cyfathrebu effeithiol ag aelodau yn gyffredinol, ac o ran cefnogi deialog effeithiol ag arweinwyr gwleidyddol a sicrhau ymgysylltiad â hwy. Ceir perthynas effeithiol ag adrannau eraill a gwaith parhaus ar gyfer cynnal a datblygu mwy ar y rhain. Mae'r berthynas hon â'r adrannau eraill wedi bod yn ganolog o ran cefnogi'r adran i wneud penderfyniadau arwyddocaol ar gyfer llunio gwasanaethau a buddsoddi mewn datblygu pellach.

Yn ogystal â'r broses graffu arferol, mae'r cyngor yn cynnal "her gwasanaeth" bob tri mis. Mae hyn yn cynnwys aelodau ac uwch swyddogion y cyngor yn herio perfformiad pob maes gwasanaeth. Mae'r haen ychwanegol hon o graffu yn atgyfnerthu mwy ar y prosesau sicrhau ansawdd a gwerthuso perfformiad mewnol, yn ogystal â galluogi'r cyngor i sicrhau cyfrifoldeb ac atebolrwydd corfforaethol effeithiol.

Darperir arweinyddiaeth a chyfeiriad cryf a chyson gan y cyfarwyddwr corfforaethol ar gyfer moderneiddio a lles (cyfarwyddwr statudol y gwasanaethau cymdeithasol) ar gyfer y tîm uwch reolwyr. Mae hyn, yn ei dro, yn cael ei drosglwyddo i ymarferwyr yn y ddau wasanaeth. Mae hyn yn gynyddol effeithiol o ran cefnogi'r

newidiadau mewn diwylliant ac ymarfer sydd eu hangen ar gyfer darparu'r rhaglen foderneiddio. Mae mwy o bwyslais wedi ei roi ar gyfathrebu rhwng y staff a'r rheolwyr, sydd wedi cefnogi'r gwelliannau yr adroddwyd amdanynt o ran ysbryd y staff ac ymgysylltiad â'r broses gwneud newidiadau.

Deallir bod cyfarwyddwr statudol y gwasanaethau cymdeithasol yn bwriadu ymddeol y flwyddyn nesaf. O ystyried yr arweinyddiaeth gref y mae hi wedi ei darparu hyd yma, bydd yn bwysig rhoi sylw i gynllunio olyniaeth er mwyn cynnal y sbardun ar gyfer gwelliannau y mae'r cyngor wedi ei gyflawni yn ystod y blynyddoedd diweddar.

Mae gweithio mewn partneriaeth yn effeithiol ar bob lefel i raddau helaeth, er gwaethaf yr her y cyfeirir ati uchod ynglŷn â'r ymgysylltiad strategol â Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr. Mae'r cyngor wedi bod yn effeithiol o ran arwain a chefnogi mentrau amlasiantaethol, er enghraifft, y prosiect Un Pwynt Mynediad. Mae trefniadau da wedi eu sefydlu yn gyffredinol ar gyfer ymagweddau corfforaethol ac ymrwymiad gan adrannau eraill i gefnogi mentrau i wella iechyd a lles pobl Sir Ddinbych.

Meysydd o gynnydd

- Arweinyddiaeth a chyfeiriad eglur a chyson.

Meysydd i'w datblygu

- Cynllunio olyniaeth ar gyfer swydd Cyfarwyddwr Statudol y Gwasanaethau Cymdeithasol.